

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΟΥΣΕΙΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία

ΑΘΗΝΑ 2009

Κώδικας
Δεοντολογίας
του ICOM για τα
Μουσεία

Η παραγωγή του Κώδικα υποστηρίχθηκε από το
ΙΔΡΥΜΑ ΙΩΑΝΝΟΥ Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Μετάφραση από την αγγλική έκδοση
“ICOM code of ethics for museums”, 2006:

Σωτήρης Λάππας

Εκδοτική επιμέλεια:

Αγγελική Κόκκου

Τέτη Χατζηνικολάου

Σουζάνα Χούλια

Σχεδιασμός/Παραγωγή:

Ερμής Κασάπης

Ο Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM εγκρίθηκε ομόφωνα από τη 15η Γενική Συνέλευση του ICOM που έλαβε χώρα στο Μπουένος Άιρες (Αργεντινή) στις 4 Νοεμβρίου 1986, τροποποιήθηκε, με τον τίτλο «Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία», από την 20ή Γενική Συνέλευση στη Βαρκελώνη (Ισπανία) στις 6 Ιουλίου 2001 και αναθεωρήθηκε από την 21η Γενική Συνέλευση στη Σεούλ (Κορέα) στις 8 Οκτωβρίου 2004.

© 2009 ICOM - Ελληνικό Τμήμα

ISBN: 978-960-85867-6-5

Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία

Ο «Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία» καθορίζει τους βασικούς κανόνες για τη λειτουργία των Μουσείων και τον επαγγελματισμό των εργαζομένων σε αυτά. Τα μέλη του ICOM οφείλουν να τηρούν τον Κώδικα αυτό.

Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM)

Maison de l' UNESCO

1, rue Miollis 75732 Paris CEDEX 15 - France

Τηλ.: +33 (0) 147 34 05 00

Φαξ: +33 (0) 143 06 78 62

Email: secretariat@icom.museum

Ιστοσελίδα: <http://www.icom.museum>

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ICOM ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Ο «Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία» έχει συνταχθεί από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων. Αποτελεί τη δήλωση δεοντολογίας για τα μουσεία που αναφέρεται στο Καταστατικό του ICOM. Ο Κώδικας εκφράζει αρχές γενικώς αποδεκτές από τη διεθνή μουσειακή κοινότητα. Η ιδιότητα του μέλους του ICOM και η καταβολή της ετήσιας συνδρομής συνιστούν και αποδοχή του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία».

ΠΛΑΙΣΙΟ ΒΑΣΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Ο Κώδικας Δεοντολογίας αποτελεί πλαίσιο βασικών κανόνων για τη λειτουργία των μουσείων. Παρουσιάζει σειρά αρχών που υποστηρίζονται από οδηγίες ως προς την επιθυμητή επαγγελματική πρακτική. Σε ορισμένες χώρες οι βασικοί κανόνες ορίζονται με νόμο ή με κυβερνητικές αποφάσεις. Σε άλλες, τόσο οι κατευθυντήριες οδηγίες ως προς τις ελάχιστες επαγγελματικές προδιαγραφές όσο και η αξιολόγησή τους μπορούν να παρέχονται με τη μορφή «πιστοποίησης», «εγγραφής σε μητρώο» ή με άλλα παρόμοια συστήματα αξιολόγησης. Σε περίπτωση που δεν έχουν καθοριστεί τέτοιου είδους πρότυπα, μπορεί να αναζητήσει κανείς σχετικές οδηγίες από τη Γενική Γραμματεία ή την αρμόδια Εθνική ή Διεθνή Επιτροπή του ICOM. Επιδίωξή μας είναι να χρησιμοποιήσουν τον Κώδικα αυτόν, ως βάση για τη διατύπωση συμπληρωματικών κανόνων, κράτη και εξειδικευμένοι εποπτευόμενοι οργανισμοί που έχουν σχέση με μουσεία.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ICOM ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Ο «Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία» έχει δημοσιευθεί στις τρεις επίσημες γλώσσες του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων: αγγλικά, γαλλικά και ισπανικά. Το ICOM επικροτεί τη μετάφραση του Κώδικα και σε άλλες γλώσσες. Ωστόσο, μια μετάφραση θεωρείται «επίσημη» μόνον εάν έχει επικυρωθεί από μια τουλάχιστον Εθνική Επιτροπή χώρας όπου η συγκεκριμένη γλώσσα ομιλείται κατά κανόνα ως κύρια γλώσσα. Όταν η συγκεκριμένη γλώσσα ομιλείται σε περισσότερες από μία χώρες, θα πρέπει να ζητείται η γνωμοδότηση και των Εθνικών Επιτροπών των υπολοίπων χωρών. Σημειώνουμε ότι για τις «επίσημες» μεταφράσεις απαιτούνται εξειδικευμένες γλωσσικές γνώσεις αλλά και επαγγελματική μουσειακή εμπειρία. Θα πρέπει επίσης να αναφέρεται η γλώσσα από την οποία έγινε η μετάφραση, καθώς και οι εμπλεκόμενες Εθνικές Επιτροπές. Οι προϋποθέσεις αυτές σε καμιά περίπτωση δεν αποκλείουν τη μετάφραση του Κώδικα ή μέρους αυτού για εκπαιδευτική χρήση ή για λόγους έρευνας και μελέτης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ (Geoffrey Lewis).....	11
ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ICOM ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ.....	15
1. Τα μουσεία διασώζουν, ερμηνεύουν και προβάλλουν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας.....	15
<i>Θεσμικό πλαίσιο</i>	15
<i>Φυσικοί πόροι</i>	16
<i>Χρηματοοικονομικοί πόροι</i>	17
<i>Ανθρώπινο δυναμικό</i>	17
2. Τα Μουσεία διαφυλάσσουν τις συλλογές τους προς όφελος της κοινωνίας και της ανάπτυξής της.....	20
<i>Απόκτηση συλλογών</i>	20
<i>Παραχώρηση συλλογών</i>	23
<i>Μέρμνα για τις συλλογές</i>	24
3. Τα μουσεία συγκεντρώνουν πρωτογενή στοιχεία για τη συγκρότηση και τη διεύρυνση των γνώσεων.....	27
<i>Πρωτογενή στοιχεία</i>	27
<i>Επιτόπιες συλλογές και έρευνες διενεργούμενες από τα μουσεία</i>	27
4. Τα μουσεία συμβάλλουν στη γνώση, την κατανόηση και τη διαχείριση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.....	30
<i>Μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις</i>	30
<i>Άλλοι πόροι</i>	31

5. Οι πόροι των μουσείων δίνουν τη δυνατότητα και για άλλες υπηρεσίες και δημόσια οφέλη.....	32
<i>Υπηρεσίες ταύτισης/ελέγχου.....</i>	<i>32</i>
6. Τα μουσεία συνεργάζονται στενά με τις κοινότητες προέλευσης των συλλογών τους, καθώς και με αυτές που εξυπηρετούν.....	33
<i>Προέλευση των συλλογών.....</i>	<i>33</i>
<i>Σεβασμός των κοινοτήτων που εκπροσωπούνται στα μουσεία.....</i>	<i>34</i>
7. Τα μουσεία λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο του νόμου.....	36
<i>Νομικό πλαίσιο.....</i>	<i>36</i>
8. Τα μουσεία λειτουργούν με επαγγελματικό τρόπο.....	38
<i>Επαγγελματική συμπεριφορά.....</i>	<i>38</i>
<i>Σύγκρουση συμφερόντων.....</i>	<i>40</i>
ΓΛΩΣΣΑΡΙ.....	43

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έκδοση του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία», στη σημερινή μορφή του, είναι αποτέλεσμα αναθεωρήσεων που έγιναν στη διάρκεια έξι ετών. Το 2001, ύστερα από ριζική αναθεώρηση με βάση τις σύγχρονες μουσειακές αντιλήψεις, κυκλοφόρησε μια νέα έκδοση του Κώδικα, με την ίδια δομή όπως και η προηγούμενη. Σύμφωνα με τον στόχο που είχε τεθεί από τότε, ο παρών Κώδικας έχει πλήρως αναμορφωθεί για να δίνει μια σαφή εικόνα του μουσειακού επαγγέλματος με βάση τις κύριες αρχές της επαγγελματικής πρακτικής, και να παρέχει κατευθυντήριες οδηγίες για θέματα δεοντολογίας. Ο παρών Κώδικας αποτέλεσε αντικείμενο διαβουλεύσεων της ολομέλειας σε τρεις συνεχείς περιόδους. Εγκρίθηκε διά βοής κατά την 21η Γενική Συνέλευση του ICOM στη Σεούλ το 2004.

Το γενικό πνεύμα του Κώδικα στη σημερινή μορφή του δεν έχει αλλάξει. Εξακολουθεί να αναγνωρίζει την προσφορά των μουσείων στην κοινωνία, την κοινότητα, το κοινό και τις διάφορες ομάδες του, καθώς και τον επαγγελματισμό των εργαζομένων στα μουσεία. Παρόλο που τα σημεία έμφασης στο κείμενο έχουν αλλάξει, λόγω της νέας δομής, της επισήμανσης καίριων σημείων και της χρήσης μικρότερων παραγράφων, πολύ λίγα πράγματα είναι εντελώς καινούργια. Αλλαγές υπάρχουν στην παράγραφο 2.11 και στις αρχές που διατυπώνονται στις παραγράφους 3, 5 και 6.

Ο «Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία» προσφέρει ένα μέσον επαγγελματικής αυτορρύθμισης σε έναν καίριο τομέα των δημοσίων παροχών, όπου η σχετική νομοθεσία, σε εθνικό επίπεδο, ποικίλλει σημαντικά και πολύ απέχει από το να είναι ομοιόμορφη. Ο παρών Κώδικας ορίζει τους βασικούς κανόνες συμπεριφοράς και δράσης που θα πρέπει να τηρούν οι επαγγελματίες των μουσείων

ανά τον κόσμο, ενώ καθορίζει και το τι είναι εύλογο να αναμένει το κοινό από αυτούς.

Το 1970 το ICOM δημοσίευσε τη «Δεοντολογία εμπλουτισμού Συλλογών» και το 1986 τον πλήρη κώδικα, με τίτλο «Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας». Η παρούσα έκδοση του Κώδικα, όπως και αυτή του 2001, οφείλουν πολλά σε αυτές τις προγενέστερες εργασίες. Το κύριο όμως έργο για την αναθεώρηση και την αναδιάρθρωση του Κώδικα ανέλαβαν τα μέλη της Επιτροπής Δεοντολογίας που αναφέρονται παρακάτω. Τους είμαστε ευγνώμονες για τη συμμετοχή τους στις συναντήσεις –αυτοπροσώπως ή μέσω του διαδικτύου–, για την εμμονή τους στην επίτευξη του στόχου και για την τήρηση του χρονοδιαγράμματος.

Έχοντας ολοκληρώσει την αποστολή μας, αναθέτουμε την ευθύνη για τον Κώδικα σε μια άλλη Επιτροπή με ανανεωμένη σύνθεση. Πρόεδρος είναι η Bernice Murphy, η οποία θα συμβάλει στην επίτευξη του έργου της νέας Επιτροπής με τις γνώσεις και την εμπειρία της ως πρώην αντιπρόεδρος του ICOM και πρώην μέλος της Επιτροπής Δεοντολογίας.

Ο παρών Κώδικας, όπως και οι προηγούμενοι, δίνει ένα γενικό πλαίσιο στο οποίο μπορούν να στηριχθούν οι εθνικές και ειδικές ομάδες εργασίας για να τον προσαρμόσουν στις δικές τους ανάγκες.

Το ICOM ενθαρρύνει τη σύνταξη εθνικών και ειδικών Κωδίκων προκειμένου να καλυφθούν συγκεκριμένες ανάγκες. Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση θα δεχθούμε αντίγραφα αυτών των εργασιών. Τα αντίτυπα θα πρέπει να αποστέλλονται στη Γενική Γραμματεία του ICOM, Maison de l'UNESCO, 1 rue Miollis, 75732 Paris Cedex 15 - France. E-mail: secretariat@icom.museum.

Geoffrey Lewis

Πρόεδρος της Επιτροπής Δεοντολογίας του ICOM (1997-2004)

Πρόεδρος του ICOM (1983-1989)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ICOM (2001-2004)

Πρόεδρος: Geoffrey Lewis (Ηνωμένο Βασίλειο)

Μέλη: Gary Edson (ΗΠΑ)
Per Kåks (Σουηδία)
Byung-mo Kim (Κορέα)
Pascal Makambila (Κονγκό)
Jean-Yves Marin (Γαλλία)
Bernice Murphy (Αυστραλία)
Tereza Scheiner (Βραζιλία)
Shaje'a Tshiluilu (Κονγκό)
Michel Van-Praët (Γαλλία)

Για θέματα σχετικά με τη δεοντολογία, που θα απαιτούσαν την ενημέρωση ή/και τη γνώμη της Επιτροπής Δεοντολογίας του ICOM, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση: ethics@icom.museum.

Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία

1. Τα μουσεία διασώζουν, ερμηνεύουν και προβάλλουν τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά της ανθρωπότητας.
2. Τα Μουσεία διαφυλάσσουν τις συλλογές τους προς όφελος της κοινωνίας και της ανάπτυξής της.
3. Τα μουσεία συγκεντρώνουν πρωτογενή στοιχεία για τη συγκρότηση και τη διεύρυνση των γνώσεων.
4. Τα μουσεία συμβάλλουν στη γνώση, την κατανόηση και τη διαχείριση της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.
5. Οι πόροι των μουσείων δίνουν τη δυνατότητα και για άλλες υπηρεσίες και δημόσια οφέλη.
6. Τα μουσεία συνεργάζονται στενά με τις κοινότητες προέλευσης των συλλογών τους, καθώς και με αυτές που εξυπηρετούν.
7. Τα μουσεία λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο του νόμου.
8. Τα μουσεία λειτουργούν με επαγγελματικό τρόπο.

1

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΔΙΑΣΩΖΟΥΝ ΕΡΜΗΝΕΥΟΥΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΝ ΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ

Αρχή: Τα μουσεία έχουν την ευθύνη για τη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά, υλική και άυλη. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές και όλοι οι εμπλεκόμενοι στη χάραξη στρατηγικών κατευθύνσεων και στην εποπτεία των μουσείων έχουν ως κύρια ευθύνη την προστασία και προβολή της κληρονομιάς αυτής, καθώς και των ανθρωπίνων, φυσικών και χρηματοοικονομικών πόρων που διατίθενται για τον σκοπό αυτό.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 Καταστατικά έγγραφα

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές οφείλουν να διασφαλίσουν ότι το μουσείο διαθέτει ιδρυτική πράξη και δημοσιευμένο καταστατικό ή άλλο σχετικό νομιμοποιητικό έγγραφο, συνταγμένο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, όπου ορίζεται σαφώς το νομικό καθεστώς, η αποστολή, η μόνιμη λειτουργία και ο μη κερδοσκοπικός χαρακτήρας του μουσείου.

1.2 Καθορισμός της αποστολής, των στόχων και της πολιτικής του μουσείου

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές οφείλουν να συντάξουν και να δημοσιοποιήσουν μια δήλωση –την οποία θα ακολουθούν και οι ίδιες– σχετικά με την αποστολή, τους στόχους και την πολιτική του μουσείου, καθώς και με τον ρόλο και τη σύνθεση των διοικητικών αρχών.

ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

1.3 Εγκαταστάσεις

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να εξασφαλίσουν επαρκείς κτηριακές εγκαταστάσεις με τον κατάλληλο περιβάλλοντα χώρο, ώστε το μουσείο να είναι σε θέση να επιτελεί τις βασικές λειτουργίες που ορίζει η αποστολή του.

1.4 Πρόσβαση

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι το μουσείο και οι συλλογές του θα είναι προσιτές στο κοινό σε τακτά χρονικά διαστήματα και με κανονικό ωράριο. Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να λαμβάνεται για άτομα με αναπηρία.

1.5 Υγιεινή και ασφάλεια

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα θεσμικά πρότυπα για την υγιεινή, την ασφάλεια και την προσβασιμότητα εφαρμόζονται τόσο για το προσωπικό του μουσείου όσο και για τους επισκέπτες.

1.6 Προστασία από καταστροφές

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν και να εφαρμόζουν μέτρα για την προστασία του κοινού και του προσωπικού, καθώς και των συλλογών και του εξοπλισμού του μουσείου από καταστροφές που οφείλονται σε φυσικά αίτια ή ανθρώπινες ενέργειες.

1.7 Ασφάλεια

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι υφίστανται τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας για την προστασία των συλλογών από κλοπή ή από φθορές που είναι δυνατόν να προκληθούν σε προθήκες, εκθεσιακούς, αποθηκευτικούς και εργασιακούς χώρους, καθώς και κατά τη μεταφορά των αντικειμένων.

1.8 Ασφάλεια και αποζημίωση

Σε περιπτώσεις που χρησιμοποιείται ιδιωτική εταιρεία για την ασφαλιστική κάλυψη των συλλογών, οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να δια-

σφαλίσουν ότι η σχετική κάλυψη είναι επαρκής και ότι περιλαμβάνει αντικείμενα των συλλογών που βρίσκονται σε μεταφορά ή δανεισμό, καθώς και άλλα που εμπíπτουν στην ευθύνη του μουσείου. Όταν γίνεται χρήση προγράμματος αποζημιώσεων, είναι αναγκαίο να καλύπτονται επαρκώς και αντικείμενα που δεν ανήκουν στην κυριότητα του μουσείου.

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

1.9 Χρηματοδότηση

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν επαρκείς χρηματοοικονομικοί πόροι για την επιτέλεση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του μουσείου. Η διαχείριση των χρηματοοικονομικών πόρων θα πρέπει να διενεργείται με επαγγελματικό τρόπο.

1.10 Πολιτική εσόδων

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να μεριμνούν για τον καθορισμό σαφούς πολιτικής σχετικά με τα έσοδα που μπορεί να έχει το μουσείο από τις δραστηριότητές του ή από εξωτερικές πηγές. Ανεξάρτητα από την πηγή χρηματοδότησης, τα μουσεία θα πρέπει να έχουν τον πλήρη έλεγχο του περιεχομένου και της ακεραιότητας των προγραμμάτων τους, των εκθέσεων και των δραστηριοτήτων τους. Οι προσοδοφόρες δραστηριότητες δεν θα πρέπει να αντίκεινται στις βασικές αρχές του μουσειακού οργανισμού ή του κοινού (βλ. και 6.6).

ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

1.11 Εργασιακή πολιτική

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι όλες οι ενέργειες που αφορούν το προσωπικό του μουσείου συνάδουν με την πολιτική του μουσείου και τις ισχύουσες νομικές διαδικασίες.

1.12 Διορισμός διευθυντή ή προϊστάμενου

Ο διευθυντής ή προϊστάμενος του μουσείου κατέχει θέση-κλειδί

στον οργανισμό και οι αρμόδιες διοικητικές αρχές, όταν διορίζουν διευθυντή ή προϊστάμενο, θα πρέπει να έχουν σαφή άποψη για τις γνώσεις και τις ικανότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική πλήρωση αυτής της θέσης. Στα προσόντα του διευθυντή, εκτός από την επαρκή επιστημονική κατάρτιση και την επαγγελματική εμπειρία, θα πρέπει να συνεκτιμώνται το ήθος και η δεοντολογική συμπεριφορά.

1.13 Πρόσβαση στις αρμόδιες διοικητικές αρχές

Ο διευθυντής ή ο προϊστάμενος του μουσείου θα πρέπει να λογοδοτεί και να έχει άμεση πρόσβαση στις αρμόδιες διοικητικές αρχές.

1.14 Ικανότητες του προσωπικού

Το προσωπικό του μουσείου θα πρέπει να διαθέτει την απαραίτητη για την εύρυθμη λειτουργία του μουσείου εξειδίκευση και εμπειρία (βλ. και 2.18, 2.24, 8.12).

Εκπαίδευση του προσωπικού

Η συνεχής επιμόρφωση και επαγγελματική εξέλιξη του προσωπικού θα πρέπει να αποτελούν βασικό στόχο της διοίκησης για να είναι πάντα το μουσείο στελεχωμένο με ικανό προσωπικό.

1.16 Αντιδεοντολογική συμπεριφορά

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές δεν θα πρέπει, σε καμιά περίπτωση, να απαιτούν από το προσωπικό του μουσείου να ενεργεί κατά τρόπο που αντιτίθεται στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα Δεοντολογίας ή της εθνικής νομοθεσίας ή άλλου ειδικού κώδικα δεοντολογίας.

1.17 Προσωπικό του μουσείου και εθελοντές

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να έχουν σαφώς καθορισμένη πολιτική σχετικά με την εθελοντική εργασία, ώστε να διασφαλίζεται εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ εθελοντών και επαγγελματιών των μουσείων.

1.18 Εθελοντές και δεοντολογία

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι εθελοντές, κατά την εκτέλεση των εργασιών που τους ανατίθενται στο μουσείο ή άλλων προσωπικών δραστηριοτήτων, έχουν πλήρη γνώση του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία», καθώς και των άλλων σχετικών κωδίκων και νόμων.

2 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΔΙΑΦΥΛΑΣΣΟΥΝ ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ

Αρχή: Αποστολή του μουσείου είναι η απόκτηση, διαφύλαξη και προβολή των συλλογών του με σκοπό να συμβάλει στην προστασία της φυσικής, πολιτιστικής και επιστημονικής κληρονομιάς. Οι συλλογές των μουσείων αποτελούν σημαντική δημόσια κληρονομιά, τυγχάνουν ειδικής νομικής μεταχείρισης και προστατεύονται από το διεθνές δίκαιο. Συνοφασμένη με την έννοια του δημοσίου συμφέροντος είναι η έννοια της διαχείρισης, που περιλαμβάνει τη νόμιμη κατοχή, τη μονιμότητα, την τεκμηρίωση, την προσβασιμότητα και τη νόμιμη παραχώρηση.

ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

2.1 Πολιτική απόκτησης συλλογών

Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές κάθε μουσείου οφείλουν να υιοθετούν και να δημοσιοποιούν με γραπτό κείμενο την πολιτική για την απόκτηση, προστασία και χρήση των συλλογών. Στο κείμενο αυτό θα πρέπει να καθορίζεται με σαφήνεια η θέση των αντικειμένων που δεν θα καταγραφούν στους καταλόγους, δεν θα συντηρηθούν ή δεν θα εκτεθούν (βλ. και 2.7, 2.8).

2.2 Έγκυρο πιστοποιητικό

Κανένα αντικείμενο ή είδος δεν θα πρέπει να περιέρχεται στο μουσείο με αγορά, δωρεά, δανεισμό, κληροδοσία ή ανταλλαγή, χωρίς έγκυρο πιστοποιητικό νόμιμης κατοχής. Αποδεικτικά στοιχεία νόμιμης κατοχής που ισχύουν σε μια συγκεκριμένη χώρα δεν αποτελούν απαραίτητως έγκυρο πιστοποιητικό κατοχής.

2.3 Προέλευση αντικειμένων και υποχρέωση επιμέλειας

Πριν από την απόκτηση ενός αντικειμένου ή είδους με αγορά, δωρεά, δανεισμό, κληροδοσία ή ανταλλαγή, θα πρέπει να εξακριβώνεται ότι δεν έχει αποκτηθεί ή εξαχθεί παρανόμως από τη χώρα προέλευσης ή άλλη ενδιαμέση χώρα όπου ενδεχομένως είχε νόμιμο πιστοποιητικό κατοχής (συμπεριλαμβανομένης και της χώρας όπου εδρεύει το μουσείο). Υπ' αυτή την έννοια είναι επιβεβλημένη η σύνταξη πλήρους ιστορικού του αντικειμένου από τη στιγμή της αποκάλυψης ή της δημιουργίας του.

2.4 Αντικείμενα και είδη προερχόμενα από μη εγκεκριμένες ή μη επιστημονικές εργασίες

Τα μουσεία δεν θα πρέπει να αποκτούν αντικείμενα για τα οποία υπάρχουν εύλογες υποψίες ότι προέρχονται από μη εγκεκριμένες ή μη επιστημονικές εργασίες, ή από εσκεμμένες καταστροφές ή φθορές μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, τόπων γεωλογικού ενδιαφέροντος, ειδών ή φυσικών ενδιαιτημάτων. Επίσης, δεν επιτρέπεται να αποκτώνται αντικείμενα χωρίς προηγούμενη ενημέρωση του ιδιοκτήτη ή του μισθωτή του χώρου όπου βρέθηκαν, καθώς και των αρμόδιων νομικών ή κρατικών αρχών.

2.5 Ευαίσθητα πολιτιστικά κατάλοιπα

Συλλογές που περιλαμβάνουν ανθρώπινα κατάλοιπα ή ιερά αντικείμενα θα πρέπει να αποκτώνται μόνον εάν υπάρχει η δυνατότητα να φυλάσσονται με ασφάλεια και σεβασμό. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να τηρούνται οι επαγγελματικοί κανόνες και να γίνονται σεβαστά, εφόσον είναι γνωστά, τα ενδιαφέροντα και οι πεποιθήσεις των μελών της κοινότητας και των εθνολογικών ή θρησκευτικών ομάδων από τις οποίες προέρχονται τα αντικείμενα αυτά (βλ. και 3.7, 4.3).

2.6 Προστατευόμενα βιολογικά ή γεωλογικά είδη

Τα μουσεία δεν θα πρέπει να αποκτούν βιολογικά ή γεωλογικά είδη που έχουν περιουλλεγεί, πωληθεί ή μεταβιβαστεί με οποιοδήποτε τρόπο, κατά παράβαση της τοπικής, εθνικής, περιφερειακής ή διε-

θνούς νομοθεσίας ή των συμβάσεων για την προστασία της φύσης ή της φυσικής ιστορίας.

2.7 Συλλογές ζώντων οργανισμών

Αν μια συλλογή περιλαμβάνει βοτανικά είδη ή έμβια όντα, θα πρέπει να λαμβάνονται ιδιαίτερα υπόψη το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον των τόπων προέλευσής τους, καθώς και η τοπική, εθνική, περιφερειακή ή διεθνής νομοθεσία και οι συμβάσεις για την προστασία της φύσης ή της φυσικής ιστορίας.

2.8 Συλλογές για μελέτη

Η πολιτική που εφαρμόζεται για τις συλλογές μπορεί να προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για ορισμένους τύπους συλλογών όπου ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη διάσωση της πολιτιστικής, επιστημονικής ή τεχνικής διαδικασίας παρά στα ίδια τα αντικείμενα, ή όταν συλλέγονται τα αντικείμενα ή είδη για εκπαιδευτικούς και χρηστικούς σκοπούς (βλ. και 2.1).

2.9 Απόκτηση αντικειμένων εκτός της καθορισμένης πολιτικής του μουσείου

Απόκτηση αντικειμένων ή ειδών εκτός της καθορισμένης πολιτικής του μουσείου θα πρέπει να γίνεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις σχετικές γνωμοδοτήσεις των επαγγελματιών, καθώς και τις απόψεις όλων των ενδιαφερομένων μερών. Θα πρέπει να εξετάζεται η σπουδαιότητα του αντικειμένου ή είδους για την πολιτιστική ή φυσική κληρονομιά, καθώς και τα ειδικά ενδιαφέροντα άλλων μουσείων με παρόμοιες συλλογές. Ωστόσο, ακόμα και σε αυτή την περίπτωση, δεν θα πρέπει να αποκτώνται αντικείμενα χωρίς έγκυρα πιστοποιητικά (βλ. και 3.4).

2.10 Απόκτηση αντικειμένων από μέλη των διοικητικών αρχών ή από το προσωπικό του μουσείου

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται κατά την εξέταση οποιουδήποτε αντικειμένου που προσφέρεται για πώληση ή δωρεά, ή ως δώρο

που θα έδινε δικαίωμα φοροαπαλλαγής, από μέλη των διοικητικών αρχών ή από το προσωπικό του μουσείου, ή από μέλη της οικογένειάς ή στενούς συνεργάτες αυτών των προσώπων.

2.11 Χώροι παρακαταθήκης σε έκτακτες περιπτώσεις

Καμιά διάταξη στον παρόντα Κώδικα δεν εμποδίζει ένα μουσείο να χρησιμοποιείται ως εξουσιοδοτημένος χώρος για παρακαταθήκη αντικειμένων ή ειδών άγνωστης προέλευσης, ή που έχουν παρανόμως συλλεγεί στην περιοχή δικαιοδοσίας του μουσείου.

ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

2.12 Νόμιμη ή άλλου είδους εκχώρηση

Αν το μουσείο έχει κατά νόμον το δικαίωμα παραχώρησης ή έχει αποκτήσει αντικείμενα που υπόκεινται σε όρους παραχώρησης, θα πρέπει να τηρούνται πλήρως οι νόμιμες υποχρεώσεις και λοιπές διαδικασίες. Σε περίπτωση που η αρχική παραχώρηση υπόκειται σε υποχρεωτικές δεσμεύσεις ή περιλαμβάνει περιοριστικούς ή άλλους όρους, οι όροι αυτοί θα πρέπει να τηρούνται, εκτός εάν αποδειχθεί ότι η τήρησή τους είναι αδύνατη ή επιζήμια για τον μουσειακό οργανισμό. Στην περίπτωση αυτή, αν υπάρχει δυνατότητα, θα πρέπει να ζητηθεί δικαστική συνδρομή.

2.13 Απόσυρση αντικειμένων από τις συλλογές ενός μουσείου

Η απομάκρυνση ενός αντικειμένου ή είδους από τη συλλογή ενός μουσείου θα πρέπει να γίνεται μόνον εάν είναι πλήρως κατανοητή η σημασία του αντικειμένου, η φυσική του υπόσταση (ανανεώσιμη ή μη), το νομικό καθεστώς που το διέπει και η τυχόν απώλεια της εμπιστοσύνης του κοινού που ενδεχομένως θα μπορούσε να προκύψει από αυτή την ενέργεια.

2.14 Ευθύνη απόσυρσης

Η απόφαση για απόσυρση ενός αντικειμένου από μια συλλογή θα πρέπει να λαμβάνεται με ευθύνη των αρμόδιων διοικητικών αρχών σε συνεργασία με τον διευθυντή του μουσείου και τον επιμελητή της συλλογής. Ειδικές ρυθμίσεις μπορούν να χρειάζονται για συλλογές

που προορίζονται για μελέτη (βλ. και 2.7, 2.8).

2.15 Εκχώρηση αντικειμένων που έχουν αποσυρθεί από τις συλλογές

Κάθε μουσείο οφείλει να έχει καθορισμένη πολιτική για την ακολουθούμενη διαδικασία σε περίπτωση οριστικής απόσυρσης ενός αντικειμένου από μια συλλογή –με δωρεά, μεταβίβαση, ανταλλαγή, πώληση, επαναπατρισμό ή καταστροφή– και για την έγκυρη μεταβίβαση της κυριότητας, χωρίς περιορισμούς, στον φορέα-παραλήπτη. Θα πρέπει να τηρούνται πλήρη αρχεία για όλες τις αποφάσεις απόσυρσης, για τα αντικείμενα που αφορούν και τη διάθεσή τους. Η συνήθης, πάντως, πρακτική που θα πρέπει να ακολουθείται σε περίπτωση απόσυρσης αντικειμένων θα πρέπει να είναι εκείνη που, κατά προτεραιότητα, γίνεται προς όφελος ενός άλλου μουσείου.

2.16 Έσοδα από παραχώρηση συλλογών

Οι συλλογές των μουσείων φυλάσσονται ως δημόσιο καταπίστευμα και δεν μπορεί να θεωρούνται περιουσιακό στοιχείο προς ρευστοποίηση. Έσοδα ή αποζημιώσεις που προέρχονται από παραχώρηση αντικειμένων και ειδών μιας μουσειακής συλλογής θα πρέπει να χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς προς όφελος της συλλογής αυτής και κυρίως για τον εμπλουτισμό της.

2.17 Αγορά συλλογών προερχόμενων από απόσυρση

Το προσωπικό του μουσείου, οι αρμόδιες διοικητικές αρχές ή μέλη των οικογενειών τους και στενοί συνεργάτες τους δεν θα πρέπει να έχουν δικαίωμα αγοράς αντικειμένων που προέρχονται από απόσυρση συλλογής της οποίας είχαν την ευθύνη.

ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ

2.18 Μονιμότητα των συλλογών

Το μουσείο θα πρέπει να καθιερώσει και να εφαρμόσει πολιτικές που να διασφαλίζουν ότι οι συλλογές του (τόσο οι μόνιμες όσο και οι προσωρινές) και οι σχετικές με αυτές πληροφορίες, ορθώς καταγεγραμμένες, θα είναι

διαθέσιμες όχι μόνο για τρέχουσα χρήση, αλλά θα παραμείνουν και στις επόμενες γενιές σε καλή και ασφαλή κατάσταση, λαμβανομένων υπόψη των γνώσεων και των μέσων που διαθέτουμε σήμερα.

2.19 Ορισμός υπεύθυνου συλλογών

Η επαγγελματική ευθύνη για τη μέριμνα των συλλογών θα πρέπει να ανατίθεται σε άτομα με τις απαραίτητες γνώσεις και ικανότητες, ή που υποστηρίζονται από άτομα με ανάλογα προσόντα (βλ. και 8.11).

2.20 Τεκμηρίωση των συλλογών

Η τεκμηρίωση των συλλογών θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις εγκεκριμένες επαγγελματικές προδιαγραφές. Θα πρέπει να περιλαμβάνει την ταύτιση και πλήρη περιγραφή κάθε αντικειμένου, καθώς και στοιχεία σχετικά με την προέλευση, την κατάσταση διατήρησής του, τις επεμβάσεις συντήρησης που έχει υποστεί και την παρούσα θέση του. Τα δεδομένα αυτά θα πρέπει να φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος και να υποστηρίζονται από συστήματα που θα επιτρέπουν στο προσωπικό του μουσείου και σε άλλους εξουσιοδοτημένους χρήστες να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές.

2.21 Προστασία από καταστροφές

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στον σχεδιασμό της πολιτικής για την προστασία των συλλογών κατά τη διάρκεια ένοπλων συρράξεων, καθώς και από καταστροφές που προέρχονται από ανθρώπινες ενέργειες ή φυσικά αίτια.

2.22 Ασφάλεια των συλλογών και συναφών δεδομένων

Το μουσείο, σε περίπτωση παροχής στο κοινό πληροφοριών σχετικών με τις συλλογές του, θα πρέπει να ασκεί τον απαραίτητο έλεγχο προς αποφυγή διαρροής ευαίσθητων προσωπικών ή συναφών δεδομένων και άλλων εμπιστευτικών θεμάτων.

2.23 Προληπτική συντήρηση

Η προληπτική συντήρηση αποτελεί βασικό στοιχείο της μουσειακής πολιτικής και της μέριμνας για τις συλλογές. Πρωταρχική ευθύνη των

επαγγελματιών του μουσείου είναι να δημιουργούν και να διατηρούν ένα περιβάλλον κατάλληλο για τις συλλογές των οποίων έχουν την ευθύνη, είτε αυτές φυλάσσονται σε αποθήκες, είτε εκτίθενται ή βρίσκονται υπό μεταφορά.

2.24 Συντήρηση και αποκατάσταση των συλλογών

Το μουσείο οφείλει να παρακολουθεί, με ιδιαίτερη προσοχή, την κατάσταση των συλλογών ώστε να κρίνει πότε ένα αντικείμενο ή είδος χρήζει συντήρησης-αποκατάστασης από ειδικευμένο συντηρητή. Κύριος στόχος θα πρέπει να είναι η σταθεροποίηση της κατάστασης του αντικειμένου ή είδους. Κάθε εργασία συντήρησης θα πρέπει να είναι τεκμηριωμένη και κατά το δυνατόν αναστρέψιμη. Κάθε επέμβαση στο αυθεντικό αντικείμενο ή είδος θα πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη.

2.25 Καλή διαβίωση των ζώων

Αν στις συλλογές ενός μουσείου περιλαμβάνονται ζώα, το μουσείο θα πρέπει να έχει πλήρη ευθύνη για την υγεία και την καλή τους διαβίωση. Οφείλει να συντάσσει και να εφαρμόζει κώδικα ασφαλείας για την προστασία του προσωπικού και των επισκεπτών, καθώς και για την προστασία των ζώων, εγκεκριμένο από ειδικό κτηνίατρο. Τυχόν γενετική αλλαγή θα πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη.

2.26 Χρησιμοποίηση των συλλογών του μουσείου για προσωπικούς λόγους

Το προσωπικό και οι διοικητικές αρχές του μουσείου, οι οικογένειές τους, στενοί συνεργάτες και λοιπά πρόσωπα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν για προσωπικούς λόγους, έστω και προσωρινά, αντικείμενα ή είδη που ανήκουν στις συλλογές του μουσείου.

3 ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΥΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

Αρχή: Ιδιαίτερη είναι η ευθύνη των μουσείων απέναντι στην κοινωνία ως προς τη φροντίδα, την προσβασιμότητα και την ερμηνεία των πρωτογενών στοιχείων που συλλέγουν και φυλάσσουν στις συλλογές τους.

ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3.1 Οι συλλογές ως πρωτογενή στοιχεία

Η πολιτική που ακολουθεί το μουσείο ως προς τις συλλογές θα πρέπει να υπογραμμίζει σαφώς την αξία των συλλογών ως πρωτογενών στοιχείων. Θα πρέπει επίσης να γίνεται σαφές ότι πρόκειται για γενικό αξίωμα που δεν υπαγορεύεται μόνον από τις πνευματικές τάσεις της εποχής ή τις καθιερωμένες πρακτικές του μουσείου.

3.2 Διάθεση των συλλογών

Τα μουσεία, λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς που επιβάλλονται για λόγους εχεμύθειας και ασφάλειας, οφείλουν να κάνουν προσιτές τις συλλογές και τις σχετικές πληροφορίες με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

ΕΠΙΤΟΠΙΕΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

3.3 Επιτόπια συλλογή

Η πολιτική των μουσείων, σε περίπτωση επιτόπιας έρευνας και συλλογής αντικειμένων, θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τους επιστημονικούς κανόνες και τη σχετική εθνική και διεθνή νομοθεσία, καθώς και

με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις. Εργασίες αυτού του είδους θα πρέπει να γίνονται με σεβασμό και να συνεκτιμώνται οι απόψεις των τοπικών κοινωνιών, οι περιβαλλοντικοί τους πόροι και οι πολιτιστικές πρακτικές, καθώς και οι προσπάθειες που καταβάλλονται για την ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς.

3.4 Ειδικές περιπτώσεις συλλογής πρωτογενών στοιχείων

Σε ειδικές περιπτώσεις, ένα αντικείμενο ή είδος, αν και άγνωστης προέλευσης, είναι δυνατόν να έχει πολύ μεγάλη σημασία για τον εμπλουτισμό των γνώσεων ώστε η διατήρησή του να είναι προς όφελος του δημοσίου συμφέροντος. Η απόφαση για την ένταξη ενός τέτοιου αντικειμένου ή είδους στη συλλογή ενός μουσείου θα πρέπει να λαμβάνεται από ειδικούς επιστήμονες του συγκεκριμένου τομέα, με επιφύλαξη ως προς την εθνική ή διεθνή νομοθεσία (βλ. και 2.11).

3.5 Έρευνα

Έρευνα που διενεργείται από το προσωπικό του μουσείου θα πρέπει να συνάδει με την αποστολή και τους στόχους του μουσείου και να τηρούνται οι καθιερωμένες νομικές, δεοντολογικές και επιστημονικές πρακτικές.

3.6 Τεχνικές ανάλυσης με επιζήμιες συνέπειες

Αν ένα μουσείο προβεί σε τεχνικές ανάλυσης που προκαλούν φθορές, θα πρέπει να τηρείται πλήρες αρχείο για το υλικό που αναλύεται, για τα αποτελέσματα της ανάλυσης και τη σχετική έρευνα, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν δημοσιεύσεων, και το αρχείο αυτό θα πρέπει να ενσωματώνεται στον φάκελο τεκμηρίωσης του συγκεκριμένου αντικειμένου.

3.7 Ανθρώπινα κατάλοιπα και ιερά αντικείμενα

Έρευνες για ανθρώπινα κατάλοιπα και ιερά αντικείμενα θα πρέπει να διενεργούνται σύμφωνα με τους επαγγελματικούς κανόνες και με σεβασμό στα ενδιαφέροντα, εφόσον βεβαίως είναι γνωστά, και τις πεποιθήσεις της κοινότητας ή των εθνολογικών ή θρησκευτικών ομά-

δων από τις οποίες προέρχονται (βλ. και 2.5, 4.3).

3.8 Δικαιώματα μελέτης των αντικειμένων

Όταν το προσωπικό ενός μουσείου επεξεργάζεται υλικό με σκοπό την παρουσίαση ή την τεκμηρίωση επιτόπιας έρευνας, θα πρέπει να έχουν καθοριστεί με σαφήνεια, με το υπεύθυνο μουσείο, τα δικαιώματα που απορρέουν από την εργασία αυτή.

3.9 Ανταλλαγή γνώσεων και εμπειριών

Οι επαγγελματίες των μουσείων έχουν υποχρέωση να μοιράζονται τις γνώσεις και την εμπειρία τους με συναδέλφους, επιστήμονες και φοιτητές που ενδιαφέρονται για σχετικά θέματα. Οφείλουν να σέβονται και να αναγνωρίζουν το έργο των προγενεστέρων, από τους οποίους διδάχθηκαν και οι ίδιοι, αλλά και να μεταδίδουν τις νέες προηγμένες τεχνικές και τις εμπειρίες τους που θα μπορούσαν να είναι χρήσιμες και σε άλλους.

3.10 Συνεργασία των μουσείων με άλλους οργανισμούς

Το προσωπικό των μουσείων οφείλει να αναγνωρίζει και να επικροτεί την ανάγκη συνεργασίας και με άλλους οργανισμούς με παρόμοια ενδιαφέροντα και συλλεκτικές πρακτικές. Αυτό ισχύει κυρίως για ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα και για ορισμένους οργανισμούς κοινής ωφελείας, όπου είναι δυνατόν να δημιουργηθούν, ύστερα από έρευνα, σημαντικές συλλογές, η ασφάλεια των οποίων δεν μπορεί να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα.

4

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗ ΓΝΩΣΗ, ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Αρχή: Κύρια υποχρέωση των μουσείων είναι να ενισχύουν τον μορφωτικό ρόλο τους και να προσελκύουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό ατόμων από τις κοινότητες, τις τοπικές κοινωνίες ή τις ομάδες τις οποίες εξυπηρετούν. Η συνεργασία με την κοινότητα που τα ιδρύει και η προβολή της κληρονομιάς της αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του μορφωτικού ρόλου του μουσείου.

ΜΟΝΙΜΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

4.1 Μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις, και ειδικές δραστηριότητες

Οι μόνιμες και οι περιοδικές εκθέσεις, με πρωτότυπα έργα ή εικονικές, θα πρέπει να συνάδουν με την αποστολή, την πολιτική και τους στόχους του μουσείου. Δεν θα πρέπει να γίνονται εις βάρος της ποιότητας ή της προστασίας και της συντήρησης των συλλογών.

4.2 Ερμηνεία των εκθεμάτων

Τα μουσεία θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες για τα εκθέματα που παρουσιάζονται στις μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις είναι καλά τεκμηριωμένες και ακριβείς και λαμβάνουν υπόψη τις ομάδες που εκφράζουν ή τις πεποιθήσεις τους.

4.3 Έκθεση ευαίσθητου υλικού

Τα ανθρώπινα κατάλοιπα και τα ιερά αντικείμενα θα πρέπει να εκτίθενται σύμφωνα με τους επαγγελματικούς κανόνες και να λαμβάνονται υπόψη, όταν είναι γνωστά, τα ενδιαφέροντα και οι πεποιθήσεις των μελών της κοινότητας, ή των εθνολογικών ή θρησκευτικών ομάδων από τις οποίες προέρχονται τα εκθέματα, με ιδιαίτερη ευαισθησία και σεβασμό προς

τα αισθήματα της ανθρώπινης αξιοπρέπειας που τρέφουν όλοι οι λαοί.

4.4 Απόσυρση αντικειμένων από τις εκθέσεις

Το μουσείο οφείλει να ανταποκρίνεται με προθυμία, σεβασμό και ευαισθησία σε περίπτωση που η κοινότητα, από την οποία προέρχονται τα ανθρώπινα κατάλοιπα ή τα τελετουργικά αντικείμενα, ζητήσει να μην εκτίθενται στο κοινό. Με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να αντιμετωπίζονται επίσης αιτήματα για την επιστροφή αυτών των αντικειμένων. Το μουσείο θα πρέπει να καθορίσει με σαφήνεια τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται σε περιπτώσεις παρόμοιων αιτημάτων.

4.5 Εκθέσεις αντικειμένων άγνωστης προέλευσης

Τα μουσεία θα πρέπει να αποφεύγουν να εκθέτουν ή να χρησιμοποιούν με οποιοδήποτε τρόπο αντικείμενα αμφισβητούμενης ή άγνωστης προέλευσης. Οφείλουν να κατανοούν ότι τέτοιου είδους εκθέσεις ή άλλες χρήσεις ενδέχεται να θεωρηθεί ότι ενθαρρύνουν και συμβάλλουν στην παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών.

ΑΛΛΟΙ ΠΟΡΟΙ

4.6 Δημοσιεύσεις

Πληροφορίες που δημοσιεύονται, με οποιοδήποτε τρόπο, από τα μουσεία θα πρέπει να είναι καλά τεκμηριωμένες, ακριβείς και να λαμβάνουν υπόψη τα επιστημονικά δεδομένα, καθώς και τις κοινωνίες ή τις πεποιθήσεις στις οποίες αναφέρονται. Τα δημοσιεύματα αυτά δεν θα πρέπει σε καμιά περίπτωση να έρχονται σε αντίθεση με τους κανονισμούς του μουσείου.

4.7 Αντίγραφα

Τα μουσεία θα πρέπει να σέβονται την ακεραιότητα των πρωτότυπων έργων όταν κάνουν αντίγραφα ή αναπαραγωγές από έργα των συλλογών τους. Στα αντίγραφα αυτά θα πρέπει να τίθεται η ένδειξη «ακριβές αντίγραφο».

5

ΟΙ ΠΟΡΟΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΔΙΝΟΥΝ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΛΛΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΦΕΛΗ

Αρχή: Τα μουσεία αξιοποιούν ένα ευρύ φάσμα ειδικοτήτων, δεξιοτήτων και φυσικών πόρων που υπερβαίνουν κατά πολύ το πλαίσιο ενός μουσείου. Ως εκ τούτου μπορεί να γίνει, ως επέκταση των δραστηριοτήτων του μουσείου, καταμερισμός πόρων ή παροχή υπηρεσιών. Ο τρόπος όμως οργάνωσης των δραστηριοτήτων αυτών δεν θα πρέπει να αντίκειται στις καταστατικές αρχές του μουσείου.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΑΥΤΙΣΗΣ/ΕΛΕΓΧΟΥ

5.1 Ταύτιση παρανόμως αποκτηθέντων αντικειμένων

Όταν τα μουσεία αναλαμβάνουν να κάνουν ταυτίσεις αντικειμένων, σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να δρουν κατά τρόπο που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι γίνεται, αμέσως ή εμμέσως, προς όφελος του μουσείου. Η ταύτιση και πιστοποίηση της γνησιότητας αντικειμένων, που θεωρείται ή υπάρχει υπόνοια ότι έχουν αποκτηθεί, διακινηθεί, εισαχθεί ή εξαχθεί με παράνομο ή αθέμιτο τρόπο, δεν θα πρέπει να δημοσιοποιείται πριν ενημερωθούν οι αρμόδιες αρχές.

5.2 Πιστοποίηση γνησιότητας και εκτίμηση

Το μουσείο μπορεί να διενεργεί εκτιμήσεις προκειμένου να προβεί στην ασφάλιση των συλλογών του. Εκτίμηση της χρηματικής αξίας άλλων αντικειμένων θα πρέπει να γίνεται μόνο μετά από επίσημο αίτημα άλλων μουσείων ή δικαστικών και άλλων αρμόδιων δημόσιων αρχών. Ωστόσο, όταν δικαιούχος της ασφάλισης είναι το ίδιο το μουσείο, η εκτίμηση ενός αντικειμένου ή είδους θα πρέπει να γίνεται από ανεξάρτητο πραγματογνώμονα.

6

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΕΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ ΤΟΥΣ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ

Αρχή: Οι συλλογές των μουσείων αντικατοπτρίζουν την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά των κοινοτήτων από τις οποίες προέρχονται. Συνεπώς, δεν πρόκειται για απλή κυριότητα, δεδομένου ότι ο χαρακτήρας των συλλογών αυτών πιθανόν να έχει στενή σχέση με συγκεκριμένη εθνική, περιφερειακή, τοπική, εθνολογική, θρησκευτική ή πολιτική ταυτότητα. Για τον λόγο αυτό είναι σημαντικό η πολιτική του μουσείου να λαμβάνει υπόψη της αυτόν τον παράγοντα.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

6.1 Συνεργασία

Τα μουσεία οφείλουν να προωθούν τη συνεργασία με μουσεία και πολιτιστικά ιδρύματα, που βρίσκονται στις χώρες και στις κοινότητες προέλευσης των συλλογών τους, σε ό,τι αφορά τη διάδοση των γνώσεων, την τεκμηρίωση και τις συλλογές. Θα πρέπει επίσης να διερευνάται η δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασιών με μουσεία σε χώρες ή περιοχές που έχουν απολέσει σημαντικό κομμάτι της κληρονομιάς τους.

6.2 Επιστροφή πολιτιστικών αγαθών

Τα μουσεία οφείλουν να είναι έτοιμα για τη διεξαγωγή διαλόγου σε περίπτωση που τεθεί θέμα επιστροφής πολιτιστικών αγαθών στη χώρα ή τον λαό από τον οποίον προέρχονται. Ο διάλογος αυτός θα πρέπει να διενεργείται κατά τρόπο αμερόληπτο, να βασίζεται σε επιστημονικές, επαγγελματικές και ανθρωπιστικές αρχές, καθώς και στην ισχύουσα τοπική, εθνική και διεθνή νομοθεσία, και να μη διενεργείται σε κυβερνητικό ή πολιτικό επίπεδο.

6.3 Απόδοση πολιτιστικών αγαθών

Αν μια χώρα ή ένας λαός ζητήσει την επιστροφή ενός αντικειμένου ή είδους, που μπορεί να αποδειχθεί ότι έχει εξαχθεί ή άλλως μεταβιβαστεί κατά παράβαση των διατάξεων των διεθνών και εθνικών συμβάσεων, καθώς και ότι αποτελεί τμήμα της φυσικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς της εν λόγω χώρας ή του εν λόγω λαού, το μουσείο στο οποίο ανήκει, αν υπάρχει νομική δυνατότητα, οφείλει να προβεί αμέσως στις αναγκαίες ενέργειες για την επιστροφή του εν λόγω αντικειμένου ή είδους.

6.4 Πολιτιστικά αγαθά προερχόμενα από κατεχόμενες χώρες

Τα μουσεία οφείλουν να απέχουν από την αγορά ή αποδοχή πολιτιστικών αγαθών προερχόμενων από κατεχόμενες χώρες, και να τηρούν αυστηρά τους νόμους και τις συμβάσεις που ρυθμίζουν την εισαγωγή, εξαγωγή και μεταβίβαση πολιτιστικών ή φυσικών αγαθών.

ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

6.5 Σύγχρονες κοινότητες

Αν οι δραστηριότητες ενός μουσείου αφορούν μια σύγχρονη κοινότητα ή την κληρονομιά της, η απόκτηση σχετικών αντικειμένων θα πρέπει να γίνεται μόνο μετά από σαφή και αμοιβαία συμφωνία, χωρίς εκμετάλλευση του κατόχου ή των πληροφορητών. Πρωτίστως θα πρέπει να είναι σεβαστές οι επιθυμίες της εν λόγω κοινότητας.

6.6 Χρηματοδότηση δραστηριοτήτων των κοινοτήτων

Η αναζήτηση χρηματοδότησης για μουσειακές δραστηριότητες που αφορούν σύγχρονες κοινότητες δεν θα πρέπει να γίνεται εις βάρος των συμφερόντων αυτών των κοινοτήτων (βλ. και 1.10).

6.7 Χρησιμοποίηση συλλογών που προέρχονται από σύγχρονες κοινότητες

Η χρησιμοποίηση από τα μουσεία συλλογών που προέρχονται από

σύγχρονες κοινότητες απαιτεί σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και των παραδόσεων, καθώς και των πολιτισμών που χρησιμοποιούν τέτοιο υλικό. Συλλογές αυτού του είδους θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να προάγουν την ανθρώπινη ευημερία, την κοινωνική ανάπτυξη, την ανεκτικότητα και τον σεβασμό, υποστηρίζοντας συγχρόνως τις διαφορετικές κοινωνικές, πολιτισμικές και γλωσσικές εκφράσεις (βλ. και 4.3).

6.8 Πολιτική υποστήριξης των κοινοτήτων

Τα μουσεία θα πρέπει να δημιουργούν κατάλληλες συνθήκες για την υποστήριξη των κοινοτήτων (π.χ. με την ομοσπονδία «Φίλοι των Μουσείων» και με άλλες οργανώσεις), να αναγνωρίζουν τη συνεισφορά τους και να προάγουν μια αρμονική σχέση ανάμεσα στην κοινότητα και στο προσωπικό του μουσείου.

7

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Αρχή: Τα μουσεία οφείλουν να συμμορφώνονται πλήρως με τη διεθνή, εθνική, περιφερειακή και τοπική νομοθεσία και με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από συμβάσεις. Επιπλέον, οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να συμμορφώνονται με τυχόν καταπιστεύματα ή όρους με νομική δέσμευση που αφορούν θέματα του μουσείου, των συλλογών και της λειτουργίας του.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

7.1 Εθνική και τοπική νομοθεσία

Τα μουσεία οφείλουν να συμμορφώνονται με την εθνική και τοπική νομοθεσία και να σέβονται τη νομοθεσία άλλων κρατών στον βαθμό που επηρεάζει τη λειτουργία τους.

7.2 Διεθνής νομοθεσία

Η μουσειακή πολιτική θα πρέπει να αναγνωρίζει τις αναφερόμενες παρακάτω διεθνείς συμβάσεις, που θεωρούνται ως το βασικό πλαίσιο για την ερμηνεία του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία»:

- Σύμβαση για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών σε περίπτωση ένοπλης σύρραξης (Σύμβαση της Χάγης, Πρώτο Πρωτόκολλο, 1954, και Δεύτερο Πρωτόκολλο, 1999).
- Σύμβαση για τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται για την απαγόρευση και παρεμπόδιση της παράνομης εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβίβασης της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών (UNESCO 1970).
- Σύμβαση για το διεθνές εμπόριο των απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Ουάσιγκτον, 1973).

- Σύμβαση για τη βιοποικιλότητα (ONU, 1992).
- Σύμβαση για τα πολιτιστικά αγαθά που έχουν κλαπεί ή παρανόμως εξαχθεί (UNIDROIT 1995).
- Σύμβαση για την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς (UNESCO 2001).
- Σύμβαση για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (UNESCO 2003).

8

ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΜΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

Αρχή: Οι επαγγελματίες των μουσείων οφείλουν να τηρούν τους κανόνες και τους νόμους και να προασπίζουν την αξιοπρέπεια και την τιμή του επαγγέλματός τους. Οφείλουν επίσης να προστατεύουν το κοινό από τυχόν παράνομη ή αντιδεοντολογική επαγγελματική συμπεριφορά. Θα πρέπει, με κάθε ευκαιρία, να ενημερώνουν το κοινό για τους στόχους, τους σκοπούς και τις προοπτικές του μουσειακού επαγγέλματος, με απώτερο στόχο την ευαισθητοποίησή του ως προς τον ρόλο των μουσείων στην ανάπτυξη της κοινωνίας.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

8.1 Γνώση της σχετικής νομοθεσίας

Όλοι οι επαγγελματίες των μουσείων οφείλουν να γνωρίζουν τη σχετική διεθνή, εθνική και τοπική νομοθεσία, καθώς και τους όρους της εργασιακής τους σχέσης. Θα πρέπει να αποφεύγουν καταστάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ερμηνευθούν ως ανάρμοστη συμπεριφορά.

8.2 Επαγγελματική ευθύνη

Οι επαγγελματίες των μουσείων έχουν υποχρέωση να εφαρμόζουν την πολιτική και να τηρούν τις διαδικασίες που έχει καθορίσει ο φορέας στον οποίον εργάζονται. Ωστόσο, έχουν το δικαίωμα να αντιτίθενται σε πρακτικές που θεωρείται ότι ενδεχομένως βλάπτουν το μουσείο ή το επάγγελμα, ή σε θέματα επαγγελματικής δεοντολογίας.

8.3 Επαγγελματική συμπεριφορά

Σημαντική επαγγελματική υποχρέωση αποτελεί η έντιμη συμπεριφορά απέναντι στους συναδέλφους και το μουσείο. Θα πρέπει να βασίζεται στον σεβασμό των θεμελιωδών δεοντολογικών αρχών που

ισχύουν για το μουσειακό επάγγελμα στο σύνολό του. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τους όρους του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία», με όλους τους άλλους κώδικες και με ό,τι άλλο αφορά το μουσειακό επάγγελμα.

8.4 Ακαδημαϊκή και επιστημονική ευθύνη

Οι επαγγελματίες των μουσείων οφείλουν να προωθούν την έρευνα, καθώς και την προστασία και αξιοποίηση των πληροφοριών που μας δίνουν οι συλλογές. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να απέχουν από δραστηριότητες ή ενέργειες που θα μπορούσαν να προκαλέσουν απώλεια τέτοιων επιστημονικών δεδομένων.

8.5 Παράνομη διακίνηση

Οι επαγγελματίες των μουσείων δεν θα πρέπει να εμπλέκονται, αμέσως ή εμμέσως, σε διακίνηση ή παράνομο εμπόριο φυσικών ή πολιτιστικών αγαθών.

8.6 Εχεμύθεια

Οι επαγγελματίες των μουσείων οφείλουν να προστατεύουν τις εμπιστευτικές πληροφορίες που έχουν περιέλθει σε γνώση τους στο πλαίσιο της εργασίας τους. Επιπλέον, οι πληροφορίες που αφορούν αντικείμενα κατατεθειμένα προς ταύτιση στο μουσείο είναι εμπιστευτικές και δεν θα πρέπει να δημοσιοποιούνται ή να κοινοποιούνται σε άλλον φορέα ή άτομα χωρίς ρητή προς τούτο εξουσιοδότηση από τον κάτοχό τους.

8.7 Ασφάλεια μουσείων και συλλογών

Το προσωπικό του μουσείου θα πρέπει να τηρεί απόλυτη εχεμύθεια για πληροφορίες που αφορούν την ασφάλεια του μουσείου ή των ιδιωτικών συλλογών, καθώς και των χώρων στους οποίους εισέρχεται στο πλαίσιο των υπηρεσιακών καθηκόντων του.

8.8 Εξαίρεση από την υποχρέωση εχεμύθειας

Η τήρηση εχεμύθειας δεν ισχύει σε περίπτωση υποχρέωσης παροχής νομικής συνδρομής στην Αστυνομία ή σε άλλη αρμόδια αρχή που διεξάγει έρευνες για πολιτιστικά αγαθά τα οποία έχουν ενδεχομένως κλαπεί, ή αποκτηθεί με αθέμιτο τρόπο και διακινηθεί παράνομα.

8.9 Προσωπική ανεξαρτησία

Οι επαγγελματίες των μουσείων, αν και ανεξάρτητοι ως έναν βαθμό, οφείλουν να γνωρίζουν ότι καμιά ιδιωτική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα δεν μπορεί να είναι τελείως ανεξάρτητη από τον φορέα στον οποίον εργάζονται.

8.10 Επαγγελματικές σχέσεις

Οι επαγγελματίες των μουσείων αναπτύσσουν εργασιακές σχέσεις με πολλά άλλα άτομα εντός και εκτός του μουσείου στο οποίο εργάζονται. Οφείλουν να παρέχουν τις επαγγελματικές τους υπηρεσίες με αποτελεσματικότητα και να είναι υψηλού επιπέδου.

8.11 Επαγγελματική συνεργασία

Αν ένα μουσείο δεν διαθέτει το αναγκαίο εξειδικευμένο προσωπικό για τη λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων, το προσωπικό έχει την επαγγελματική υποχρέωση να ζητήσει τη γνώμη συναδέλφων εντός ή εκτός του μουσείου.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

8.12 Δώρα, χαριστικές πράξεις, δάνεια ή άλλες προσωπικές εξυπηρετήσεις

Οι εργαζόμενοι στα μουσεία δεν επιτρέπεται να δέχονται δώρα, δάνεια ή άλλες προσωπικές εξυπηρετήσεις που θα μπορούσαν να συνδέονται με τη θέση που κατέχουν στο μουσείο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, για λόγους επαγγελματικής αβρότητας, θα μπορούσαν να προσφερθούν ή να γίνουν δεκτά δώρα, αλλά μόνο στο όνομα και για λογαριασμό του φορέα στον οποίον εργάζονται.

8.13 Εργασίες ή επαγγελματικά ενδιαφέροντα εκτός του μουσείου

Οι επαγγελματίες των μουσείων, αν και ανεξάρτητοι ως έναν βαθμό, θα πρέπει να γνωρίζουν ότι καμιά επαγγελματική τους δραστηριότητα δεν μπορεί να διαχωρίζεται τελείως από τον φορέα στον οποίον εργάζονται. Δεν θα πρέπει να αναλαμβάνουν άλλες εργασίες επί πληρωμή ή να δέχονται εξωτερικές εργασίες που ενδεχομένως είναι, ή θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι είναι αντίθετες προς τα συμφέροντα του μουσείου.

8.14 Εμπόριο αντικειμένων φυσικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς

Οι επαγγελματίες των μουσείων δεν πρέπει να συμμετέχουν, αμέσως ή εμμέσως, σε αγοραπωλησίες (με σκοπό το κέρδος) αγαθών της φυσικής ή πολιτιστικής κληρονομιάς.

8.15 Σχέσεις με τους εμπόρους

Οι επαγγελματίες των μουσείων δεν πρέπει να δέχονται από εμπόρους, εκτιμητές δημοπρασιών ή οποιοδήποτε άλλο άτομο, δώρα, φιλοξενία ή φιλοδωρήματα, υπό οποιαδήποτε μορφή, για αγορά ή διάθεση αντικειμένων του μουσείου ή για άλλες διοικητικές φύσεως διευκολύνσεις. Επίσης, οι επαγγελματίες των μουσείων δεν πρέπει να συστήνουν, σε έναν ιδιώτη, έναν συγκεκριμένο έμπορο, εκτιμητή δημοπρασιών ή πραγματογνώμονα.

8.16 Ιδιωτικές συλλογές

Οι επαγγελματίες των μουσείων δεν πρέπει να ανταγωνίζονται τον φορέα στον οποίον εργάζονται, ούτε ως προς την απόκτηση αντικειμένων ούτε για οποιαδήποτε άλλη προσωπική συλλεκτική τους δραστηριότητα. Για κάθε ιδιωτική συλλεκτική δραστηριότητα οι επαγγελματίες των μουσείων και οι αρμόδιες διοικητικές αρχές θα πρέπει να συνάπτουν συμφωνία που θα τηρείται κατά γράμμα.

8.17 Χρήση της ονομασίας και του λογότυπου του ICOM

Η ονομασία, το αρκτικόλεξο ή ο λογότυπος του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για την προώθηση ή έγκριση οποιασδήποτε δραστηριότητας ή προϊόντος με σκοπό το κέρδος.

8.18 Άλλες συγκρούσεις συμφερόντων

Σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ ενός ατόμου και ενός μουσείου θα πρέπει να υπερισχύουν τα συμφέροντα του μουσείου.

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

ΒΑΣΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΑΣ

Κανόνας που σέβονται, όπως είναι φυσικό, όλα τα μουσεία και το προσωπικό τους. Ορισμένες χώρες έχουν τα δικά τους κριτήρια για τον καθορισμό των βασικών κανόνων.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Άτομα ή φορείς που ορίζονται στα καταστατικά έγγραφα του μουσείου ως υπεύθυνοι για τη συνέχεια, τη στρατηγική ανάπτυξη και τη χρηματοδότηση του μουσείου.

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Πιστοποίηση της γνησιότητας και εκτίμηση της χρηματικής αξίας ενός αντικειμένου ή είδους. Σε ορισμένες χώρες με τον όρο αυτό νοείται η ανεξάρτητη εκτίμηση μιας πρότασης δωρεάς που γίνεται για λόγους φοροαπαλλαγής.

ΕΜΠΟΡΙΟ

Αγορά ή πώληση αντικειμένων ή ειδών με σκοπό το προσωπικό ή εταιρικό κέρδος.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ¹

Στους επαγγελματίες των μουσείων συγκαταλέγονται οι εργαζόμενοι (αμειβόμενοι και μη) σε μουσεία ή σε φορείς που ανταποκρίνονται στον ορισμό του άρθρου 2, παρ. 1 και 2, του Καταστατικού του ICOM, οι οποίοι έχουν εξειδικευθεί, ή διαθέτουν αντίστοιχη εμπειρία, σε τομείς σχετικούς με τη διαχείριση και τη λειτουργία του μουσείου. Συγκαταλέγονται επίσης και όσοι, σεβόμενοι τον «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία», εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε μουσεία ή άλλους φορείς, όπως αυτοί ορίζονται στο προαναφερόμενο άρθρο του

Καταστατικού, αλλά όχι όσοι προωθούν ή εμπορεύονται προϊόντα απαραίτητα για τον εξοπλισμό των μουσείων και των υπηρεσιών τους.

ΜΟΥΣΕΙΟ¹

Τα μουσεία είναι μόνιμοι, μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτοί στο κοινό· αποκτούν, διαφυλάσσουν, ερευνούν, γνωστοποιούν και εκθέτουν, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία, υλικές και άυλες μαρτυρίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον του.

ΝΟΜΙΜΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

Νόμιμο δικαίωμα κατοχής ενός πολιτιστικού αγαθού σε συγκεκριμένη χώρα. Σε ορισμένες χώρες το δικαίωμα αυτό πιθανόν να μην είναι ισχυρό και, ως εκ τούτου, να μην ανταποκρίνεται στις προϋποθέσεις που επιβάλλει η υποχρέωση επιμέλειας.

ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΝΟΜΙΜΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

Αδιαμφισβήτητο δικαίωμα κατοχής ενός αντικειμένου ή είδους, που τεκμηριώνεται με το πλήρες ιστορικό του από τη στιγμή της αποκάλυψης ή της δημιουργίας του.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Κάθε αντικείμενο ή άυλο στοιχείο που κρίνεται ότι έχει αισθητική, ιστορική, επιστημονική ή πνευματική αξία.

ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Το πλήρες ιστορικό ενός αντικειμένου ή είδους –συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας– από τη στιγμή της αποκάλυψης ή της δημιουργίας του μέχρι σήμερα, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα για τον καθορισμό της γνησιότητας και του κατόχου του.

1 Σημειώνουμε ότι οι όροι «Μουσείο» και «Επαγγελματίες των μουσείων» είναι προσωρινό και έχουν δοθεί για την ερμηνεία του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία». Οι ορισμοί των όρων «Μουσείο» και «Επαγγελματίες των μουσείων», που χρησιμοποιούνται στο Καταστατικό του ICOM, ισχύουν μέχρι την ολοκλήρωση της αναθεώρησης του εν λόγω Κώδικα.

ΠΡΟΣΟΔΟΦΟΡΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Δραστηριότητες που αποφέρουν κέρδος ή οικονομικά οφέλη στο μουσείο.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Η ύπαρξη προσωπικού ή ιδιωτικού συμφέροντος που προκαλεί σύγκρουση αρχών σε επαγγελματικό επίπεδο και που ενεργεί ή φαίνεται ότι ενεργεί αρνητικά στην αντικειμενική λήψη αποφάσεων.

ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ

Προσωπικό του μουσείου ή ανεξάρτητοι επαγγελματίες, αρμόδιοι για την τεχνική εξέταση, τη συντήρηση και αποκατάσταση ενός πολιτιστικού αγαθού (για περισσότερες πληροφορίες, βλ. ICOM NEWS, τόμ. 39, no1, 1986, σ. 5-6).

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Η υποχρέωση να καταγραφεί, σε κάθε περίπτωση, η σειρά των γεγονότων πριν από τη λήψη απόφασης για συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ταύτιση της προέλευσης και της ιστορίας ενός αντικειμένου ή είδους πριν αποφασιστεί η απόκτηση ή η χρησιμοποίησή του από το μουσείο.

ΦΟΡΕΑΣ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Φορέας με νομική υπόσταση, που εκπροσωπείται από φυσικό ή νομικό πρόσωπο, του οποίου τα έσοδα (συμπεριλαμβανομένων των κερδών) χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς προς όφελος του φορέα και της λειτουργίας του.

ΦΥΣΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Κάθε αντικείμενο, φυσικό φαινόμενο ή στοιχείο, που κρίνεται ότι έχει επιστημονική σημασία ή πνευματική αξία.

Είναι ευτυχής συγκυρία το γεγονός ότι η δημοσίευση, το 2006, της νέας έκδοσης του «Κώδικα Δεοντολογίας του ICOM για τα Μουσεία» συμπίπτει με την 60ή επέτειο από την ίδρυση του ICOM και με τα είκοσι χρόνια από την πρώτη δημοσίευση του Κώδικα.

Το ICOM επιθυμεί την όσο το δυνατόν ευρύτερη διάδοση του Κώδικα Δεοντολογίας για να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της επαγγελματικής δεοντολογίας από όσο το δυνατόν μεγαλύτερο αριθμό ατόμων σε ολόκληρο τον κόσμο.

Ευχαριστούμε τους συνεργάτες μας, την UNESCO και την Παγκόσμια Ομοσπονδία των Φίλων των Μουσείων (FMAM) για τη γενναιόδωρη βοήθειά τους που επέτρεψε την πραγματοποίηση αυτής της έκδοσης.

Παρίσι, Ιανουάριος 2006

ALISSANDRA CUMMINS
Πρόεδρος του ICOM

Το ICOM είναι Διεθνής Οργανισμός των Μουσείων και των Επαγγελματιών των Μουσείων που έχει ως στόχο την προστασία, τη διατήρηση και την ανάδειξη των αξιών της παγκόσμιας πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, της σύγχρονης και της μελλοντικής, υλικής και άυλης, καθώς και τη συνεχή ενημέρωση της κοινωνίας.

ΕΝΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Το ICOM, χάρη στα 21.000 και πλέον μέλη σε περισσότερες από 145 χώρες, αποτελεί ένα παγκόσμιο δίκτυο επικοινωνίας για τους επαγγελματίες των μουσείων σε όλους τους τομείς και τις ειδικότητες.

ΕΝΑΣ ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Το ICOM, μη κυβερνητικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 1946, συνδέεται με την UNESCO και έχει συμβουλευτικό ρόλο στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών.

ICOM • ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Αγ. Ασωμάτων 15, 105 53 Αθήνα
(T) 210 3239 414 • (F) 210 3239 414

e-mail: icom@otenet.gr

